

האם נצרות ושיתוף נידונים כע"ז?

[1] רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק א הלכה א

בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול... אמרו הואיל והאלהים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד, וזהו רצון האל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבדו, כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו וזהו כבודו של מלך, כיון שעלה דבר זה על לבם התחילו לבנות לכוכבים היכלות ולהקריב להן קרבנות ולשבחם ולפארם בדברים ולהשתחוות למולם כדי להשיג רצון הבורא בדעתם הרעה, וזה היה עיקר עבודת כוכבים,

הלכה ב

ואחר שארכו הימים עמדו בבני האדם נביאי שקר ואמרו שהאל צוה ואמר להם עבדו כוכב פלוני... ואומרים לכל העם שזו הצורה מטיבה ומריעה וראוי לעובדה וליראה ממנה, וכהניהם אומרים להם שבעבודה זו תרבו ותצליחו... והתחילו כוזבים אחרים לעמוד ולומר שהכוכב עצמו או הגלגל או המלאך דבר עמהם ואמר להם עבדוני בכך וכך... וכיון שארכו הימים נשתכח השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו ונמצאו כל עם הארץ הנשים והקטנים אינם יודעים אלא הצורה של עץ ושל אבן... שנתחנכו מקטנותם... אבל צור העולמים לא היה שום אדם שהיה מכירו ולא יודעו אלא יחידים בעולם כגון חנוך ומתושלח נח שם ועבר, ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו.

[2] סנהדרין דף סא עמוד ב

איתמר, העובד עבודה זרה מאהבה ומיראה, אביי אמר: חייב, רבא אמר: פטור. ... אמר אביי: מנא אמינא לה - דתניא: לא תשתחוה להם, להם אי אתה משתחוה, אבל אתה משתחוה לאדם כמותך. יכול אפילו נעבד כהמן - תלמוד לומר דולא תעבדם.

לא תעבדם - יתירא הוא.

נעבד כהמן - שעשה עצמו עבודה זרה כדאמר במגילה (יט, א), דאי לאו הכי לא הוה

מרדכי מתגרה בו והיה כורע ומשתחוה לו.

[3] חידושי הר"ן מסכת סנהדרין דף סא עמוד ב

יכול אפילו נעבד כהמן פירש שהשתחוה הותרה לאדם שכמותך להשתחוות לפניו ולכבדו אבל אם היא השתחוות של אלהות אע"פ שאינו עושהו אלוה ממש אסורה היא ולדעת אביי חייבין עליה מיתה שהשתחויה של המן השתחויה של אלהות היתה וע"ז מסר מרדכי עצמו למיתה... דבע"א ובכל אביזרהא קי"ל בפ' בן סורר ומורה י'הרג ואל יעבור. ולמדנו מכאן שהקדשים של כותים [censor] וגם המשוגע של הישמעאלי' אע"פ שאין טועין אחריהם לעשותן אלהות הואיל ומשתחיים לפניהם השתחוה של אלהו' דין ע"א יש להן לכל דבר אסור של ע"א, שלא בהדור לבד הם משתחיים פניהם, שאין הדור למתים, אלא כענין עבודה של אלהות היא עבודתן:

[4 שמות פרשת משפטים פרק כב

(יט) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתִּי לִיקָנֶקֶק לְבָדוֹ:

[5 אבן עזרא שמות פרשת משפטים פרק כב

(יט) זבח על דרך הפשט אינו מדבר על ישראל, כי כבר הזהיר על זה בדבור שני, רק בעבור הגר, ... ומלת לאלהים כוללת אף המלאכים. לה' לבדו רק לשם הנכבד לבדו, שהוא שם העצם, ולא יתערב אחר עמו:

[6 ספורנו שמות פרשת משפטים פרק כב

(יט) זובח לאלהים. לכל האלוהות יחדיו, אף על פי שבכללם יכוין לכלול את האל יתברך:

[7 חידושי הרשב"א מסכת עבודה זרה דף סד עמוד ב

מכאן למדו הגאונים ז"ל למגען של ישמעאלים הללו שאינם עובדים ע"ז שהוא מותר בהנאה דכל דלא פלח לע"ז אין מגעו אסור בהנאה, וכן כתב הרמב"ם ז"ל,

[8 פירוש המשנה לרמב"ם מסכת עבודה זרה פרק א

[ג] אלו החגים הנזכרים היו מפורסמים באותו הזמן אצל הנוצרים והנלויים אליהם. וכן כל חג אצל כל האומות בכל גלילות הארץ, אם היו עובדי עבודה זרה, יחויב בהם מה שזכר. ודע, שזאת האומה הנוצרית העומדת בטענת המשיח, על חילוף כיתותיה, כולם עובדי עבודה זרה, ואידיהן כולם אסורים, ונוהגים עמהם בכל התורה כמו שנוהגים עם עובדי עבודה זרה, ויום ראשון הוא מכלל אידיהן של גויים, ולפיכך אין מותר לשאת ולתת עם מאמין המשיח ביום ראשון כלל בדבר מן הדברים

[9 רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ט הלכה ד

הנוצרים עובדי ע"ז הם ויום ראשון הוא יום אידם, לפיכך אסור לתת ולשאת עמהם בארץ ישראל יום חמישי ויום ששי שבכל שבת ושבת ואין צריך לומר יום ראשון עצמו

[10 רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יא הלכה ז

גר תושב והוא שקיבל עליו שבע מצות כמו שביארנו יינו אסור בשתייה ומותר בהנייה, ... וכן כל עכו"ם שאינו עובד עכו"ם כגון אלו הישמעאלים יינן אסור בשתייה ומותר בהנייה..., אבל אותם העובדים עכו"ם סתם יינם אסור בהנייה.

[11 בית הבחירה למאירי מסכת עבודה זרה דף ב עמוד א

...והרי מנהג ההיתר אף ביום האיד הוא? ומתוך כך עקר הדברים נראה לי שדברים אלו כלם לא נאמרו אלא על עובדי האלילים וצורותיהם וצלמיהם אבל בזמנים הללו מותר לגמרי ומה שאמרו בגמ' נצרי לעולם אסור אני מפרשו מלשון נוצרים באים מארץ מרחק האמור בירמיה שקרא אותם העם נוצרים על שם נבוכד נצר וידוע שצלם השמש היה בבבל ושכל עם נבוכדנצר היו עובדים לו. וכבר ידעת שהחמה משמשת ביום ראשון...:

[12] בית הבחירה למאירי מסכת גיטין דף סב עמוד א

...ומתוך כך היו מגדולי החכמים מקדימים שלום להם מפני שהמקדים נותן דרך למשיב להשיב לו כדרך ששאל והיה מקדים לקרא לו כמנהג כדי ששיב לו כפי קריאתו ולא יכנס עמו בשיכות יתר מדאי ואלו היה ממתין שיהא הוא מקדים לו שמא יקדמו בדברי חבה והתעלסות אהבים והיה הוא צריך להוסיף לו באותו הדרך עד שמתוך כך היו מתאהבים זה לזה... ומכל מקום אמות הגדורות בדרכי הדתות ומאמינים במציאותו ית' לאחדותו ויכלתו אע"פ שמשבתשין בקצת דברים לפי אמונתנו אין להם מקום בדברים אלו:

[13] בית הבחירה למאירי מסכת הוריות דף יא עמוד א

המינין והאפיקורסים מותר להזיקם בידים והמסורות גופם מותר וממונם אסור והמשומד לע"ז בכלל המינים הוא ודברים אלו כולם כשעדיין שם ישראל עליהם שכל ששם ישראל עליו והוא מתפקר ומחלל את הדת ענשו חמור עד הרבה מפני שנעשה מין וכמי שאין לו דת הא כל מי שיצא מן הכלל לגמרי ונעשה לו בן דת אחרת הרי הוא אצלינו כבני אותה הדת שהוא נכנס בה לכל דבר חוץ מגיטין וקדושין וזיקתם... וכן הורו רבותי:

[14] תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סג עמוד ב

מסייעא ליה לאבוה דשמואל, דאמר אבוה דשמואל: אסור לאדם שיעשה שותפות עם הנכרי, שמא יתחייב לו שבועה, ונשבע בעבודה זרה שלו, והתורה אמרה לא ישמע על פיך

[15] תוספות מסכת סנהדרין דף סג עמוד ב

אסור לאדם שיעשה שותפות - אמר ר' שמואל כ"ש שבועה עצמה דאין לקבל הימנו ור"ת אומר מותר לקבל הימנו השבועה קודם שיפסיד... מ"מ בזמן הזה כולן נשבעים בקדשים שלהן ואין תופסין בהם אלהות ואע"פ שמה שמזכירין עמהם ש"ש וכוונתם לדבר אחר מ"מ אין זה שם עבודת כוכבים, גם דעתם לעושה שמים ואע"פ שמשתפין שם שמים ודבר אחר, לא אשכחן דאסור לגרום לאחרים לשתף ולפני עור ליכא דבני נח לא הוזהרו על כך

Translation Provided by Dr. David Berger

It is permissible to accept an oath from a Gentile because] in these days they all swear in the name of their saints, to whom they do not attribute Divinity. And even though they mention the name of heaven along with them and their intention is to something else [R. Yeruham: "to Jesus of Nazareth"], this is still not [R. Yeruham: "still, they do not mention"] the name of idolatry; moreover, their intention is to the Creator of heaven. And even though they associate the name of heaven with something else, we do not find that it is forbidden to cause someone else to associate [shituf], and the prohibition of not causing a blind man to stumble is not applicable, for Noahides were not commanded regarding this [R. Yeruham: "regarding association"]

[16] שולחן ערוך אורח חיים הלכות בית הכנסת סימן קנו

הגה: ויש מקילין בעשיית שותפות עם הכותים בזמה"ז, משום שאין הכותים בזמן הזה נשבעים בע"א, ואע"ג דמזכירין הע"ז, מ"מ כוונתם לעושה שמים וארץ אלא שמשתפים שם שמים וד"א, ולא מצינו שיש בזה משום: ולפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט, יד) דהרי אינם מוזהרין על השתוף (ר"ן ספ"ק דע"ז ור' ירוחם נ"ז ח"ה ותוס' ריש פ"ק דבכורות);

[17] פתחי תשובה יורה דעה סימן קמז

(ב) בא"ח סי' קנ"ו - דשם כתב בהגהה ויש מקילין בשותפות... דהרי אינם מוזהרים על השיתוף ועי' בתשובת נודע ביהודה תניינא חלק יו"ד סוף סי' קמ"ח שהאריך להוכיח מה דמרגלא בפומייהו דאינשי שאין העובדי כוכבים מצווים על השיתוף הוא טעות ויצא להם זה מלשון הרמ"א הנ"ל ובאמת כוונת הרמ"א דמה שמשותף בשבועה שאינו אומר אלי אתה רק שמזכירו בשבועתו עם ש"ש בזה מצינו איסור לישראל דכתיב ובשמו תשבעו אבל עובדי כוכבים אין מוזהרים ע"ז אבל כשעובד עבודת כוכבים בשיתוף אין חילוק כלל בין ישראל לעובד כוכבים ע"ש וכ"כ בתשובת מעיל צדקה סימן כ"כ ע"ש וכ"כ בתשובת שער אפרים וכן מצאתי בפמ"ג לעיל סימן ס"ה בשפ"ד סוף ס"ק מ"ה ע"ש

ולע"ד אף שהאמת כן הוא, מ"מ אי אפשר לומר כן בדעת הרמ"א ז"ל דמדבריו בד"מ לקמן סימן קנ"א המובא בש"ך שם סק"ז מבואר להיפך...:

[18] ש"ך יורה דעה סימן קנא

ז ונהגו להקל - לשון ד"מ מיהו בזמן הזה יש להקל מטעם דמקילין להשתתף עמהם עכ"ל ר"ל כמ"ש בא"ח ס"ו קנ"ז דבזמן הזה מותר להשתתף עמהם שכוונתם לעושה שמים וארץ אלא שמשתפים שם שמים ודבר אחר ולא מצינו שיש בזה משום לפני עור שאין בני נח מוזהרין על השתוף וה"ה הכא:

[19] שו"ת מנחת אלעזר חלק ב סימן עג

נשאל מאין ההיתר שרואין על מורה שעות שעומד על בית תפלתם דע"ז שלהם? ... היינו שאין דרכם לנסך יין לע"ז ואין זה (בזמנינו) עבודתם כלל כאשר הי' בימים קדמונים וזהו הפי' נכרים שבחול' לאו עובדי ע"ז הם דאינן בקיאים בטיב עבודת אבותיהם שהיו מנסכים תמיד לע"ז היין שמצאו וכמ"ש שם הש"ך בס"ק ב' בשם הב"ח. אבל פשוט דאמונת הנוצרים דין ע"ז יש להם וכפי דברי מע"ל דבית תפלתם וצלמיהם אינו ע"ז נמצא ח"ו שדא נרגא במה דצריך למסור נפשו בזמה"ז שלא לעבוד ע"ז שלהם ישתקעו הדברים ולא יאמרו ולא יעלו על לב לעולם... ופשוט לכל מי שקרא ושנה שזהו רק לענין יי"נ אינם עובדים עבודה זו (היינו שאין רגילים כ"כ) אבל הנוכרים בזמנינו דין ע"ז יש להם לכל דבר כמ"ש הרמב"ם.